

Cesta k storočnici (2): Poslanie Opus Dei prostredníctvom osobného rozjímania a učenia sv. Josemaríu

Tento druhý článok zo série prípravy na storočnicu sa zameriava na hĺbkové pochopenie cieľa a poslania Opus Dei prostredníctvom osobnej meditácie a učenia jeho zakladateľa.

23.12.2024

Po rokoch tušenia, modlitieb a nádejí svätý Josemaría 2. októbra 1928 pochopil, čo od neho Boh žiada. Nadprirodzená sila tohto okamihu naplnila celý jeho život, hlboko a rozhodujúcim spôsobom osvetlila jeho cestu. Táto skúsenosť nijako neobmedzila jeho slobodu, ale naopak ju potvrdila v poslaní, ktoré prijal s úplnou oddanosťou. Dovtedy – ako sám hovoril – nevedel, čo od neho Boh chce. Teraz konečne pochopil, že Boh od neho žiada šíriť spôsob chápania svätosti vo svete, spôsob, ktorý uprednostňuje obyčajný život a ľudskú prácu, a ktorý podporuje apoštolský a konzistentný záväzok laikov. Vyhlásil, že toto poslanstvo, ktoré od tej chvíle cíti ako svoje poverenie, je také staré a zároveň také nové ako samotné Evanjelium.

- „Dostal som osvietenie o celom Diele, zatiaľ čo som čítal tie papiere. Pohnutý som si klakol

– bol som sám vo svojej izbe,
medzi jedným rozhovorom a
druhým – poďakoval som
Pánovi a s dojatím si spomínam
na zvonenie zvonov farnosti
Našej Panej Anjelov (...). Zhrnul
som si do istej súvislosti
poznámky, ktoré som si dovtedy
robil“ (*Apuntes íntimos*, č. 306).

Keď svätý Josemaría spoznal túto
Božiu vôľu, skúmal, či už existuje
nejaké dielo venované tomuto
poslaniu, alebo či ho má začať sám.
Tiež mu trvalo istý čas rozlíšiť, kto by
mal byť jeho súčasťou: či len muži,
alebo aj ženy, či zahrnúť kňazov a
akým spôsobom, s akou kanonickou
štruktúrou a s akým druhom
záväzku. Dá sa povedať, možno s
istou nadsádzkou, že 2. októbra 1928
sa svätý Josemaría pevne rozhodol
byť Opus Dei a byť súčasťou Opus Dei,
aj keď ešte presne nevedel, čo Opus
Dei v celej svojej podobe znamená.
Bolo to obdobie zrodu, porovnateľné

s obdobím matky, ktorá nosí vo svojom lone nové dieťa, ktoré miluje a s ktorým sa rozpráva, ale ešte nevidela jeho tvár ani farbu očí.

Postupné pochopenie, čo tento nový spôsob znamenal, akú podobu mala nová bytosť prichádzajúca na svet, a rozhovory s Bohom o nej, boli neoddeliteľnou súčasťou vnútorného života svätého Josemaríu v tých rokoch. Opus Dei naberalo konkrétnu podobu v jeho duchovnom živote, vo vzťahu s Bohom, v jeho modlitbe a obeti. Začal načrtávať jeho ciele, pričom občas poukazoval aj na prostriedky na ich dosiahnutie. Hĺbkové pochopenie misie Opus Dei a identifikácia jeho charizmy znamená spoznať a prepojiť rôzne ciele, o ktorých svätý Josemaría uvažoval a ktoré komentoval. To možno dosiahnuť iba ponorením sa do zakladateľovho vnútorného života s rešpektom a vďačnosťou voči Bohu. Toto je cesta

naznačená v postupnosti jeho *Apuntes íntimos* (Osobných poznámok), ktoré sú svedectvom jeho osobného dialógu s Pánom. Na tomto pozadí sa postupne formujú zvyky, iniciatívy a štýly života.

Zmieriť svet s Bohom

Dostupné poznámky, v ktorých sa po prvýkrát zdajú byť definované ciele tohto nového zriadenia, pochádzajú z roku 1931. Svätý Josemaría v nich spomína myšlienku šíriť Kristovo kráľovstvo vo všetkých prostrediach, vzdávať slávu Bohu a spolupracovať na spáse duší, pravdepodobne v súlade s encyklikou pápeža Pia XI. *Quas primas* (1925).

- „*Christum regnare volumus, Deo omnis gloria, Omnes cum Petro ad Iesum per Mariam*. Týmito tromi bodmi sú dostatočne vyjadrené tri ciele Diela: účinné kráľovstvo Krista, všetka sláva

Bohu a duše“ (*Apuntes íntimos*, č. 171).

- „Ciele. – Aby Kristus vládol, so skutočným vládnutím v spoločnosti: *Regnare Christum volumus*. – Hľadať všetku slávu Božiu: *Deo omnis gloria*. – Posväcovať sa a zachraňovať duše: *Omnes cum Petro ad Iesum per Mariam*“ (*Apuntes íntimos*, č. 206).

Zakladateľ sa zdá byť viac zaujatý rozšírením, ktoré zahŕňa všetky okolnosti života a všetky profesie, než len geografickým rozšírením Kráľovstva – hoci aj to je prítomné v každej novej iniciatíve, ktorá sa začína. Ide o misiu, ktorá má zasiahnuť všetky oblasti ľudskej existencie, najmä každodenný život a prácu. Toto je práve obsah Božej

inšpirácie – konkrétneho Božieho
zjavenia – zo 7. augusta 1931:

- „Teraz pochopíme pohnutie toho jednoduchého kňaza, ktorý už pred časom vo svojej duši pocítil tieto Božie slová: *et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jn 12,32); ,keď budem vyzdvihnutý zo zeme, všetkých pritiahnem k sebe‘. Súčasne jasne uvidel, aký význam chcel Pán týmto slovám Písma v tom momente dať: je potrebné postaviť Krista na vrchol všetkých ľudských činností. Jasne pochopil, že prostredníctvom bežnej práce vo všetkých úlohách sveta je potrebné zmieriť zem s Bohom, tak, aby profánne – hoci zostáva profánnym – sa stalo posvätným, zasväteným Bohu, ktorý je konečným cieľom všetkých vecí“ (List 3, č. 2).

S pribúdajúcimi rokmi a postupným písaním listov, inštrukcií a ďalších textov, ktoré sa mali stať základom veľkej časti jeho kázania, zanechal svätý Josemaría svojim synom duchovné a intelektuálne dedičstvo nového a konsolidovaného založenia. Týmto spôsobom sa ciele Opus Dei stále viac objasňovali. Existuje mnoho textov, v ktorých používa sloveso „povzbudiť“ a pripisuje ho Božiemu pôsobeniu. Je to Božia milosrdná láska, ktorá povzbudila vznik Opus Dei a urobila tak s jasnými cieľmi: tieto ciele tvoria rámec jeho poslania.

Existuje ústredná myšlienka, ktorá by mohla zhrnúť tieto ciele? Bezpochyby áno, a možno ju vyjadriť tvrdením, že Pán vzbudil Dielo preto, aby bežní kresťania mohli zladiť svoju laickú podstatu občanov sveta s hľadaním svätosti a duchovného života, ktorý by od nich nevyžadoval opustenie sveta a jeho dynamiky.

Takto sa vyriešil akýsi konflikt, ktorý mnohí pociťovali, a ktorý pretrváva aj dnes. Inými slovami, Boh povolal Dielo, aby otvoril božské cesty zeme, umožňujúc všetkým usilovať sa o svätosť a plnosť Božieho synovstva prostredníctvom každodenného života, ktorý je chápaný ako miesto, kde každý vykonáva svoju bežnú prácu.

- „Tým, že Pán vzbudil svoje Dielo na zemi, prišiel vyriešiť tento konflikt od základu, keď povedal mnohým laikom, že práve vo svete, vo vykonávaní svojej profesionálnej práce alebo povolania – v akejkoľvek ľudskej činnosti – pri plnení svojich stavovských povinností sa majú posväcovať a pomáhať posväcovať aj druhých. Na tento účel im dal askézu, plne svetského ducha, a prostriedky, ktoré nie sú iba prispôsobené,

ale aj konkrétne pre ich okolnosti“ (*List 23, č. 18*).

- „Tým, že Pán počas týchto rokov vzbudil svoje Dielo, chcel, aby sa už nikdy nezabudlo ani neprehliadlo, že všetci sú povolaní k svätosti a že väčšina kresťanov je povolaná posväcovať sa vo svete, v bežnej práci“ (*List 3, č. 2*).
- „Opus Dei otvorilo všetky božské cesty na zemi pre všetkých ľudí – pretože ukázalo, že všetky vznešené úlohy môžu byť príležitosťou na stretnutie s Bohom, čím sa ľudské činnosti menia na Božie diela“ (*Inštrukcie, máj 1935/14. IX. 1950, č. 1*).

Toto sú ciele, ktoré tvoria rámec misie Opus Dei a robia z nej kvas v Cirkvi a v živote ľudí. Týmto kvasom je kresťanský život laikov, ktorí transformujú z vnútra, svojou

prácou, pozemské skutočnosti, ako neskôr zdôrazní Druhý vatikánsky koncil (porov. *Lumen gentium*, č. 31). Toto zriadenie takýmto spôsobom pripomína to, čo možno bolo zabudnuté, oživuje to, čo bolo vlahé, a zapáli to, čo bolo uhasené, spolupracujúc v Cirkvi a v jej vlastnej misii na otváraní nových horizontov, prebúdzaní nadšenia a šírení pokoja a radosti.

Aby sme pochopili, ako identita a misia nového zriadenia získavali podobu v osobnej meditácii svätého Josemaríu, niektorí autori zdôraznili význam vyjadrení zakladateľa Diela, keď sa objavujú v rámci špecifickej slávnostnosti, ako: „Pán vzbudil svoje Dielo pre...“; „Prišli sme, aby sme si pripomenuli...“; „Od 2. októbra 1928...“, atď. Tieto vyjadrenia nie sú príležitostné alebo iba ilustračné, ale patria do jadra posolstva, ktoré bolo

kázané, a teda do jadra misie prijatej od Boha.

- „Prišli sme povedať, s pokorou toho, kto si je vedomý svojej hriešnosti a maličkosti – *homo peccator sum* (Lk 5,8), hovoríme s Petrom– ale s vierou toho, kto sa necháva viesť Božou rukou, že svätosť nie je vec pre privilegovaných: že Pán volá každého z nás, že od všetkých očakáva Lásku: od všetkých, nech sú kdekolvek; od všetkých, nech sú ich stav, profesia alebo povolanie akékoľvek“ (*List 1, č. 2*).
- Je potrebné neustále opakovať, že Ježiš sa neobracal iba na nejakú skupinu privilegovaných ľudí, ale prišiel, aby nám zjavil všeobecnú Božiu lásku. Boh miluje všetkých ľudí a od všetkých očakáva lásku. Od všetkých, akákoľvek by bola ich

osobná situácia, spoločenské postavenie, povolanie či remeslo (*Ísť s Kristom*, č. 110).

V takýchto programových citátoch sa úloha práce obyčajných veriacich kresťanov vždy objavuje, priamo alebo nepriamo, ako miesto stretnutia s Bohom, ako príležitosť na cvičenie cností, ako príležitosť na apoštolát a dobrý príklad; v podstate, práca sa objavuje ako to, čo robí možným hľadanie svätosti uprostred sveta.

- „Keď Pán v týchto rokoch vzbudil svoje Dielo, chcel, aby sa už nikdy nezabúdalo alebo neprehliadalo, že všetci musia byť posvätení, a že väčšina kresťanov má byť posvätená vo svete, v obyčajnej práci. Preto, pokiaľ budú ľudia na zemi, Dielo bude existovať. Tento fenomén sa vždy uskutoční: budú existovať ľudia zo

všetkých profesí a zaměstnaní, kteří budou hledat svätost v o svojom stave, v tej profesii alebo v tom zaměstnaní, pričom budú kontemplatívne duše uprostred ulice“ (*List 3, č. 92*).

Vďaka týmto svetlám nachádzame sv. Josemaríu v úvahách – keďže sa jedná o veľkú úlohu, ktorú je potrebné vykonať - o nasmerovaní sveta k Bohu; ešte viac, presmerovania ho, pretože je podrobený hriechu Adama a našim hriechom. Vidí to ako realistický cieľ, nie utopistický, ako vysoký a budúci cieľ, ale určite schopný motivovať a udržiavať skutočný záväzok života.

- Dá sa to uskutočniť, nie je to len nejaký márný sen. Keby sme sa len my ľudia rozhodli živiť vo svojich srdciach Božíu lásku! Kristus, náš Pán, bol ukrižovaný a z vyvýšenia na kríži vykúpil svet, obnovil pokoj medzi

Bohom a ľuďmi. Ježiš Kristus nám všetkým pripomína: *et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jn 12,32): a ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe —, ak ma položíte na vrchol všetkých pozemských činností, ak si budete plniť povinnosti každého okamihu, ak budete mojimi svedkami v tom,čo sa zdá byť významné, a aj v tom,čo sa zdá byť bezvýznamné,*omnia traham ad meipsum*, všetko pritiahnem k sebe. Moje kráľovstvo medzi vami sa stane skutočnosťou. (...) Prijatť kresťanskú vieru znamená zaviazatť sa k pokračovaniu v Ježišovom poslaní medzi ľuďmi. Musíme byť — každý z nás—*alter Christus, ipse Christus*, druhý Kristus, samotný Kristus. Len tak sa budeme môcť pustitť do tohto veľkého, nesmierneho a

nekonečného podujatia:
posväcovať zvnútra všetky
časné štruktúry a vnášať do
nich kvas Vykúpenia (*Íst' s
Kristom*, č. 183).

Misia Opus Dei takto priamo
vstupuje, a nie nepriamo, do misie
Cirkvi Ježiša Krista, kvasu uprostred
národov, aby sa Kráľovstvo Božie, už
prítomné, ale ešte nie úplne
uskutočnené, rozšírilo po celej zemi.
Toto je presne misia Syna, zvečnená
v histórii Duchom a zverená Jeho
Cirkvi: zhrnúť, zmieriť, znovu
usporiadať všetky veci, vrátiť svet
Otcovi, v Synovi, skrze Ducha. Je to
vázia, ktorú výslovne odovzdali sv.
Pavol a sv. Ján, ale ktorá je prítomná
v celom Novom Zákone a pripravená
Starým Zákonom.

- „Pán chce, aby sme to boli my,
kresťania – pretože máme
nadprirodzenú zodpovednosť
spolupracovať s Božou mocou,

keďže On to takto ustanovil vo svojej nekonečnej milosti – my, ktorí sa budeme snažiť obnoviť rozbitý poriadok a vrátiť do časových štruktúr, vo všetkých národoch, ich prirodzenú funkciu nástroja pre pokrok ľudstva a ich nadprirodzenú funkciu prostriedku na dosiahnutie Boha, na vykúpenie: *venit enim Filius hominis* – a my máme nasledovať stopy Pána – *salvare quod perierat* (Mt 18,11)“ (List 12, č. 19).

Partikulárna misia uprostred jednej všeobecnej misie

Keď sa raz pochopí misia Opus Dei ako účasť na misii Syna, ktorý má zhrnúť a zmieriť všetky veci – najmä prostredníctvom práce, ktorá je osou vlastnej svätosti –, chápeme, prečo sv. Josemaría trval na svojom kázaní – vedený božskou inšpiráciou – na

niektorých základných bodoch. Medzi nimi je zmysel božského adoptívneho synovstva, bez ktorého by táto účasť nebola možná; ďalej dôležitosť krstu, kvôli dôstojnosti, ktorú udeľuje, a úlohám, na ktoré nás spôsobil ako sviatostné pečatenie tejto synovskej príslušnosti v Duchu; potom ústrednosť svätej omše, kde Syn uskutočňuje zmierenie sveta s Bohom, ktoré bolo raz a navždy vykonané na kríži; a pokora, ako nevyhnutná podmienka, aby sme vládli s Kristom v službe, pretože logika vykúpenia spočíva v zrušení pyšnej vzbury Adama pokorou pokorného Služobníka Jahveho.

Cieľ tohto nového zriadenia, Diela, má nevyhnutnú apoštolskú dimenziu, pretože je súčasťou dynamiky misie Syna, ktorú Duch Svätý predlžuje v histórii a Cirkvi. Potom je jasné, prečo sv. Josemaría trval už od prvého okamihu na úlohe evanjelizácie, ktorá sa požaduje od

členov, ktorí sa inkorporujú do Diela, a na zodpovednosti, ktorú to obnáša: všetci sú povolaní byť apoštolmi.

Misia Opus Dei sa takto formuje ako osobitná misia v rámci všeobecnej misie Cirkvi. Dielo spolupracuje na misii, ktorá bola zverená celej Cirkvi – uskutočniť Kráľovstvo, volajúc všetkých mužov a ženy k svätosti – prostredníctvom osobitného svetla: umožniť, aby sa toto volanie mohlo uskutočniť v kontexte práce a bežných aktivít, a že uskutočnenie Kráľovstva sa bude diať práve prostredníctvom tejto úlohy.

„Dcéry a synovia moji – ako súčasť Božej prozreteľnosti v starostlivosti o jeho Svätú Cirkev a v zachovávaní ducha Evanjelia – od 2. októbra 1928, Pán zveril Opus Dei úlohu jasne ukázať, pripomenúť všetkým dušiam, prostredníctvom vášho života a slov, že existuje univerzálne volanie ku kresťanskej dokonalosti a že je

možné ho nasledovať. [...] Boh chce použiť vašu osobnú svätosť, hľadajú podľa ducha Diela, aby učil všetkých, zvláštnym a jednoduchým spôsobom, to, čo už dobre viete: že všetci veriaci, zasadení do Krista skrze krst, sú povolaní hľadať plnosť kresťanského života. Pán nás chce za svoje nástroje, aby sme prakticky pripomínali – aj žitím – že volanie k svätosti je konkrétne univerzálne, nie exkluzívne pre niekoľkých vyvolencov, nie pre určitý stav života, ani vo všeobecnosti podmienené opustením sveta: že akákoľvek práca, akékoľvek povolanie môže byť cestou svätosti a prostriedkom apoštolátu“ (*List 6, č. 25-26*).

Aj v rámci misie podporovať duchovnosť laikov, ktorá je určite úlohou celej Cirkvi a nielen Opus Dei, toto nové zriadenie inšpirované Bohom zachováva svoju osobitnú

misiu, ktorá sa opäť točí okolo práce posväcujúcej i posvätenej.

- „V rámci laickej duchovnosti, osobitá duchovná, asketická fyziognómia Diela prináša myšlienku, deti moje, ktorú je dôležité zdôrazniť. Povedal som vám to nespočetnekrát od roku 1928, že práca je pre nás osou, okolo ktorého sa – ako dvere okolo pántu - musí točiť celé naše úsilie dosiahnuť kresťanskú dokonalosť. Pri hľadaní kresťanskej dokonalosti uprostred sveta, každý z nás musí nevyhnutne hľadať aj ľudskú dokonalosť vo svojej vlastnej profesijnej práci. A zároveň, tá profesijná práca je osou, okolo ktorej sa točí celé naše apoštolské úsilie“ (*List 31*, č. 10).

Keďže ide o osobitnú misiu v rámci všeobecnej misie, tí, ktorí sa

podieľajú na tejto Inštitúcii,
používajú prostriedky, ktorými sa
Cirkev stará o kresťanský život
svojich detí, a ktoré logicky aj iné
cirkevné pravdy kážu a praktizujú:
život modlitby, časté prijímanie
sviatostí, evanjelizačný zápal,
podpora kresťanskej rodiny, šírenie
učenia Magistéria atď. Tieto
prostriedky – nevyhnutné na život a
konanie v Cirkvi – nerobia zbytočnou
osobitnú misiu Opus Dei. Hoci sú
nevyhnutné pre spásu, Opus Dei
pridáva osobitný prístup: usiluje sa
orientovať tieto prostriedky na
posvätenie svojich členov
prostredníctvom ich práce, čím z
nich robí apoštolov, ktorí sa snažia
usmerniť pozemské štruktúry k
Bohu. Hoci v zásade sú všetci
pokrstení veriaci povolaní plniť túto
misiu uprostred sveta, osobitná
úloha Opus Dei je osvetliť túto cestu,
zapálením v nich svetla, ktoré im
umožní po nej kráčať. Toto je obraz,
ktorý si želal svätý Josemaría: obraz

zhasnutého lampáša, umiestneného uprostred ulice, ktorý sa opäť rozsvieti, ako to má robiť.

Inými slovami, na podporu bežných prostriedkov na posvätenie kresťanského života by nebolo potrebné zakladať Opus Dei. Tieto prostriedky sú prítomné aj v Opus Dei, ale ako také by neospravedlnili jeho misiu. Na jej realizáciu je potrebné, aby sa okrem týchto prostriedkov poskytol aj duchovný, intelektuálny a apoštolský výcvik, ktorý by umožnil transformovať svet a zmieriť ho s Bohom prostredníctvom práce a každodenných úloh, aby sa Kristus dostal na vrchol všetkých ľudských činností, plniac povinnosť každého okamihu a svedčiac o Pánovi (porov. *Ísť s Kristom*, č. 183). Uskutočniť prostriedky kresťanského života bez toho, aby sme sa zaväzovali k všetkému predchádzajúcemu, by nebolo dostatočné na to, aby sme boli

súčasťou nového Diela, ktorý svätý Josemaría chcel začať. Preto sa mnoho jeho učenia zameriavalo na myšlienku, že na to, aby sme boli súčasťou Opus Dei, nestačí byť len dobrým, ale je nevyhnutné snažiť sa pracovať dobre.

- Profesionálna práca — nech je akákoľvek — sa stáva lampášom, ktorý bude osvecovať vašich kolegov a priateľov. Preto tým, ktorí prichádzajú do Opus Dei — no moje tvrdenie tiež platí pre všetkých vás, čo ma počúvate — zvyknem opakovať: vadilo by mi, keby mi povedali, že ten a ten je mojím dobrým synom — dobrým kresťanom — ale že je zlým obuvníkom! Ak sa nebude snažiť, aby sa poriadne naučil svojmu remeslu, alebo aby ho svedomite vykonával, nebude ho môcť posväcovať, ani ho ponúknuť Pánovi. A

posväcovanie všednej práce, to sú akoby pánky na dverách pravej spirituality pre tých, ktorí— ponorení do svetských záležitostí— chcú žiť v dôvernóm vzťahu s Bohom (*Boží Priatelia*, č. 61).

V nasledujúcich článkoch uvidíme, ako táto špecifickosť, ktorá identifikuje misiu Opus Dei v Cirkvi, bola a je prítomná v charizme, ktorú Boh daroval svätému Josemaríovi, a tiež sa budeme venovať tomu, ako rozumel pojmu bežnej práce s jeho nespočetnými aplikáciami v každodennom živote.